

דו"ח פתיחת עונת הרחצה לשנת 2010

מוגש מטעם: עמותת "צלוּל"

כתבה: ריבי פדרמן, רכזת פרויקט הים התיכון

13 באפריל, 2010

פתיחת עונת הרחצה - קיץ 2010:

ביום א' באייר תש"ע (15 באפריל 2010) תפתח עונת הרחצה הרשמית בחופי הים בישראל לשנת 2010, אשר תסתיים ביום 7 באוקטובר 2010 (כ"ט בתשרי התש"ע). עונת הרחצה הרשמית תימשך, אם כן, כ- 6 חודשים, בדומה למקובל בשנים האחרונות. עמותת "צלוּל", הפועלת למען איכות הסביבה בישראל, אגב שימת דגש מיוחד על שמירת הים והנחלים בישראל, מתכבדת להציג דו"ח זה ובו סקירה אודות אירועי סגירת חופי הרחצה בשנתיים האחרונות בשל זיהום וכן אודות אירועי זיהום ים במי ביוב במהלך החורף, ערב פתיחת עונת הרחצה.

מטרת דו"ח זה הינה להציג בפני הציבור בישראל את מצב איכות מי הים בחופי הרחצה במהלך החורף האחרון, חופים אליהם צפויים לנהור מיליונים מתושבי ישראל בקיץ הקרוב, תוך שימת דגש על מצב חופי הים התיכון, המצויים תחת איום מתמשך של זיהום במי ביוב. עמותת "צלוּל", בשיתוף עם גורמי ממשלה רלוונטיים, כגון משרד הבריאות, עוקבת אחר אירועי הזיהום ומתעדת אותם, על מנת יאפשר לאפשר לציבור בישראל להבחין בין חופים בהם מושקעים מיטב המשאבים למניעת גלישות והזרמות ביוב לבין חופים המועדים לזיהומים חוזרים ונשנים.

רקע:

חופי הים בישראל הינם מממוקדי התיירות החשובים ביותר במדינת ישראל. בהתאם, יש להתייחס אליהם כמשאב פנאי ראשון במעלה. פגיעה בחופים וזיהום מי הים עלולה לגרום לירידה בערכם כמשאב תיירותי, כלומר מעבר לסיכון הצפוי לבריאות הציבור, עלולה להיגרם פגיעה בכמות התיירים הפוקדים את החופים אגב פגיעה כלכלית במדינת ישראל. לכן, מזה שנים רבות, פועלת עמותת "צלוּל" על מנת לוודא כי הרשויות המקומיות, אשר להן חופי רחצה, יפעלו בכל דרך, אגב השקעת מיטב המשאבים, לשם מניעת זיהום מי הים, לרבות נקיטת אמצעים ל שדרוג מערכות הביוב שברשותן.

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מלמדים, כי בשנת 2008 התארחו בבתי המלון שלאורך חופי הים התיכון למעלה מ- 1.6 מיליון תיירים, מתוכם כ- 61% תיירי חוץ והשאר - 39%, תיירי פנים. נתון זה אינו כולל את מספרם הרב של המבקרים מחו"ל אשר מתארחים בבתי מכרים וחברים. כמו כן, חשוב לציין, כי לאורך חופי ישראל מתגורר ים למעלה ממחצית מתושבי מדינת ישראל, אשר רואים בחופי הים אתר פנאי ונופש ראשון במעלה.

מנתונים אלה ניתן ללמוד, בבירור, כי חופי הים התיכון מושכים אליהם מספר רב מאוד של תיירים, וזאת למשל בהשוואה לירושלים (בה מבקרים כ- 1.3 מיליון תיירים בשנה).

מצב חופי הרחצה במהלך חורף 2010 והשוואה לחורף 2009:

החל משנת 2010 אנו עדים לירידה במספר הימים אשר במהלכם נסגרו חופי הרחצה בשל זיהום שהתגלה במי הים. במהלך חורף 2009 נסגרו חופי הרחצה בעקבות 11 אירועי זיהום, למשך סך של 84 ימים (במצטבר), בעוד שבחורף 2010 נסגרו חופי הרחצה בעקבות 12 אירועי זיהום, למשך סך של 49 ימים (במצטבר). ניתן ללמוד, כי **במהלך חורף 2010 נסגרו החופים לרחצה לכמחצית מהזמן בו היו סגורים לאורך בשנת 2009**. אין חולק, כי מדובר בהישג מרשים, ממנו מרוויח כלל הציבור בישראל ואשר לשמו ולקידומו פעלה משך שנים הקהילה הסביבתית.

מן ההשוואה שלעיל, עולה, כי הסיכון המרחף בגין סגירת חופי הרחצה בישראל, הופך למעשה לסיכוי, אשר עשוי, בתורו, להוביל לתובנה כי מימי החופים הינם משאב ציבורי חשוב ביותר. כך למשל, בשנת 2007 נסגרו חופי רחצה בישראל 63 פעמים בשל אירועי זיהום ים מביוב, בשנת 2008-19 פעמים; ובשנת 2009 - 25 פעמים. כעת, ערב פתיחת עונת הרחצה 2010, עומדים אנו על סף של 12 פעמים (במהלך החורף) ואנו תקווה שבעונת הרחצה לשנת 2010 נהיה עדים להפחתה נוספת באירועי סגירת חופי רחצה בשל זיהום ים.

במהלך חורף 2010 אירעו, כאמור לעיל, 12 אירועי סגירת חופי רחצה, וזאת בחמש רשויות מקומיות שונות. בשתי רשויות, תל-אביב וחיפה, נסגרו חופי הרחצה יותר מפעם אחת והן אף הופיעו, למרבה הצער, גם בדו"חות הקודמים של עמותת "צלוּל".

הרשות	מספר אירועים	משך ימי הסגירה	השוואה לסך הימים
חיפה	5	*25	51%
תל אביב	4	*10	20%
עמק חפר	1	9	19%
הרצליה	1	3	6%
מ.א. תמר	1	2	4%
	12	49	100%

* מספר זה עלול לעלות עקב עבודות התחזוקה היזומות שמבצעת עיריית חיפה במערכת הביוב והניקוז העירונית, באישור המשרד להגנת הסביבה, אשר בגינן חוף הרחצה "השקט" וחוף הרחצה "בת גלים" יישארו סגורים עד תום העבודות.
 ** ביום 09.04.10 נסגר לרחצה חוף בתל אביב, כאשר מקור הזיהום טרם ידוע, לכן לא ניתן לדעת, בשלב זה, מה יהיה משך סגירת החוף.

חשוב לציין, כי משך אירועי סגירת חופי הרחצה בחורף 2010 היה קצר יחסית לעומת שנת 2009, ועמד, בממוצע, על 3 ימים לכל אירוע. ממוצע זה לא כולל את משך סגירת חופי הרחצה "בת גלים" ו"השקט" בחיפה, אשר עשוי להימשך זמן רב ועלול להוביל לשינוי בסך הימים וממוצע משך ימי הסגירה.

כפי הנראה, הסיבה בגינה נסגרו מרבית חופי הרחצה הינה גלישות ביוב בעת גשמים חזקים. חרף הטענה כי מדובר בהצפות אותן לא ניתן היה למנוע, חשוב להדגיש פעם נוספת, כי מערכת ביוב תקינה הינה מערכת הובלה סגורה ומוגנת ועל כן כל עירבוב בין מי גשם למי ביוב מקורו בהשקעה בלתי מספקת שלמשאבים מצד הרשות האחראית על תחזוקת מערכות התשתית.

ריכוז נתוני זיהום ים בחופי הרחצה בישראל, חורף 2010:

להלן רשימת אירועי סגירת החופים שהתרחשו במהלך חורף 2010, ע"פ הסדר הכרונולוגי של התרחשותם:

הרשות המקומית	חוף הים שנסגר	תאריך הסגירה	סה"כ ימי סגירה	גורם הזיהום
מועצה אזורית תמר	בקרבת בתי המלון - לוט, קראון פלזה, צל הרים, חוף הוד המדבר ומרדיאן	26.11.09	2	בעקבות תקלה בתחנת סניקה.
עמק חפר	בית ינאי, מכמורת	30.11.09	9	בעקבות שפכים לא מזוהים שהגיעו למתקן לטיהור שפכים יד חנה, כנראה מאזור טול כרם.
תל אביב	מציצים, הצוק, דתיים, גורדון, ירושלים ואביב	30.12.09	2	גלישת ביוב בעקבות גשמים עזים
חיפה	בת גלים	04.01.10	2	בעקבות גלישת ביוב בשל גשמים עזים.
תל אביב	מציצים	05.03.10	3	בעקבות גלישת ביוב בשל גשמים עזים.
חיפה	זבולון	16.03.10	1	תקלה במערכת הביוב שהתרחשה במהלך הלילה ותוקנה תוך שעות ספורות.
הרצליה	השרון	25.03.10	3	בעקבות תוצאות חריגות בדיקת איכות המים.
חיפה	זבולון	25.03.10	7	בעקבות תוצאות חריגות שהתגלו במים, כפי הנראה בעקבות בעיות ניקוז עקב גשמים.
חיפה	השקט	25.03.10	~12	החוף טרם נפתח. נסגר עקב תוצאות חריגות במים.

תל אביב	הצוק	29.03.10	3	בעקבות גשמים.
חיפה	בת גלים	06.04.10	~3	בעקבות עבודות תחזוקה יזומות בעקבות אירועי הזיהום האחרונים ובאישור המשרד להגנת הסביבה , עת כתיבת הדו"ח החוף עדיין היה סגור לרחצה
תל אביב	הצוק	9.4.10	~2	ממצאי זיהום במי הים . עדיין בחקירה

סיכום

עונת החורף אינה נתפסת כעונה בעלת משמעות מבחינת חשיבות איכות מי הים , משום שחופי הרחצה אינם פועלים כסדרם . עם זאת, נראה, כי נעשים מאמצים מצד הרשויות לפתור בעיות ביוב וניקוז במהלך החורף, על מנת שעונת הרחצה בקיץ לא תיפגע עקב תקלות וגלישות ביוב למי הים .

לסיים, חשוב להדגיש , כי למרות שניכרת מגמת הפחתה ב משך אירועי זיהום הים במהלך השנה בכלל ובעונת הרחצה בפרט , יש להיזהר משאננות יתר ומהיתפסות למסקנה המוטעית כי מערכות ביוב נדרשות לתחזוקה מועטה . צוות עמותת "צולול" למוד הניסיון רואה פעם אחר פעם כיצד מעדיפות רשויות מקומיות לחסוך במשאבים בהקשר זה ולהתמקד בתחזוקת שבר, קרי טיפול אך ורק עת נוצרות תקלות ולא בתחזוקת מנע, הכוללת טיפול שוטף במערכות, שדרוג מערכות ויצרית רשת בטחון אשר תמנע אירועים של זיהום ים בהם קיימת תקלה במערכת.

הירידה במספר אירועי זיהום הים נזקפת, בין היתר, לזכות פעילותה הרצופה והנמרצת של עמותת "צולול", משך השנים האחרונות , אל מול הרשויות השונות (הן רשויות האכיפה ו הגורמים הרלוונטיים במשרד להגנת הסביבה והן ברשויות המקומיות), אל מול התעשייה ואל מול מקבלי ההחלטות, באמצעים שונים ומגוונים ו תוך שיתוף הציבור והפעלת לחץ ציבורי . עמותת "צולול" תמשיך לעקוב מקרוב אחר הנעשה בחופים , בכדי להבטיח כי מגמה זו תשמר ותתחזק . חרף הנתונים המשמחים, קיימים בישראל של שנת 2010 חופים אשר הרחצה בהם נתונה לאיום תמידי , לעיתים אף בשל הזרמת שפכים תעשייתיים . כפי הנראה ולאור התנהלות הרשויות , רחוק היום בו נוכל להתגאות בעונת רחצה בה לא נסגר א ף חוף רחצה בישראל, עובדה אשר מותירה את הצורך במאבק מתמיד כנגד מזהמי ים.